

СЕРДАЛО

евет

Советски Союз Коммунистически парти Нохч-Палгай
областен комитет а Нохч-Палгай АССР-а оргкомитет а орган

Киранди

15

Сентябрь
1957 шу
№ 23 (2138)
Мах 20 кеп.

Политически дешар Юмадарна
юкьера кхоачамбоацараш дла а
даьхе, дика кийчо а йийя,
дладоладе дешара шу

Партийни дешара шу дика Влашгилхетла долада дла

Коммунистически партес
масса а бокка лоархлм
баьб, хланз беш а ба комму-
ниста а парте боацача
берригача кьаьхегамхоша а
партийни дешар дешарна,
шоай идеяни кхетам пар ла-
кхбарна. Коммунистически
партен XX-гla сьезд хинна-
чул тлехьагla партийни ор-
ганизациштал хьалхаша эт-
тар партийни дешар эрга
дакхара, цун идеяни
лакхара декхар. Дукхагla
терко есаз хилар мехка
экономика Юмаярна.

ССКП XX-ча сьезде со-
цам баьча тайпара, цу соца-
маша кулгал а деш длади-
хьар областан парторганиза-
цеша дладаха партийни де-
шара шу.

Из ишта дала дладаха-
ча партийни дешара шера
дукха а кхоачамбоацараш
дар. Цьаьйолча моттигашка
«Текушя политика» яха
кружокаш влашгилхетла
коммуниста мел дийша
ба, пар политически кхетам
мел ба хьожаш, цу кру-
жокача длазбеш моттигаш
хиннай, марксизман - лени-
низм теори шоаш Юма-
ергилхетла длазбеш комму-
ниста из теори Юма а
еш, духхал дешаш ба алий-
тарна длазлуш коммуни-
сташ бар, пар деш-дешаш,
хьажа есаз тайпара пар-
тийни организациш на хь-
ожаш моттигаш хиннай.

Дладаха дешара шера
эггара лоархлм дла кхоа-
чамбоацар дар политико-
лад дукхагla на яр, хлана
аьла политически дешар
дика Юмаданза болча пар-
тен кандидаташ а членаш-
та а чloагla эшаш уж.
Коммунистически партен
истори Юмадарна клезна
терко аьй хьаьйолча парт-
организацеша. Цу тайпара
кхоачамбоацараш Надтер-
чи а ишта кьаьйолча а рай-
онашка хинна.

Лакхе белгалдаьха а иш-
та кьаьйолча а глалаташ дла
а доахам дика влашгилхетла
дла ухх шера 1-ча октябр
дладолаш дола партийни
дешара шу.

Клоарга уйла тлаьохий-
таш, йокхка терко еш вла-
шгилхетла еза семинараш,
кружокаш, политшколаш,
царна кулгал деш бола нах
марксизм-ленинизм Клоарга
йовзаш, из болх безаш бек-
тохаме лоархлш хила бе-
за. Коммуниста а парте
боацараш а цар безама а
хьожаш, политически а
юкьера а дешар мел дийша,
мишта кийчо йолаш ба а
хьожаш, партийни организа-
цеш декхарилла я дешара
форма харжа царна нов-
кьостал де.

Керда дешара шера кийчо
еш партийни организациш
декхарилла я Нохч-Палгай
республика юхаметтаоттар-
ча де дешар шоашта хьаь-
лашка латтача докхкийча
декхарий лоархлм барца.

РСФСР школай заслуженни
хьехархо яха сийдола цл
Нохч-Палгай АССР-ча
школай хьехархоста ялараш
дола

РСФСР Лакх-рча Совета
Президиума
УКАЗ

Халкьан дешара гулакха
дика болх барах РСФСР шко-
лай заслуженни хьехархочун
цл тулгилла.

1. Абраменко Яков Григорь-
евичах — Шолжа-Глалан № 1
йолча школа-интерната хьехар-
хочох.

2. Будникова Любовь Алек-
сандровнах — Шолжа-Глалан
№ 9 йолча юктерча школан
хьехархочох.

3. Минеева Капитолина Пав-
ловнах — Шолжа-Глалан № 2
йолча юктерча школан хье-
хархочох.

РСФСР Верховни Совета Пре-
зидиума Председатель
М. ТАРАСОВ.
РСФСР Верховни Совета Пре-
зидиума Секретарь
И. ЗИМИН.

Москва.
1957 шера 12 сентябрь.

РСФСР заслуженни лор яха
сийдола цл Нохч-Палгай
АССР медицински
болхлштал ялараш дола

РСФСР Лакх-рча Совета
Президиума
УКАЗ

Халкьан унагla цено лора-
я хаьхьаь дика гула-
кхаш карагдуларх РСФСР
заслуженни лора цл тулгилла.

1. Гольман Леонид Григорь-
евичах — республиканск бол-
ничан отделен заведующих.

2. Дагалева Александра Ва-
сильевнах — «Грознефтезаво-
д» объединенен мединчастан
кертерча лораш.

3. Лебедева Любовь Алек-
сандровнах — «Грознефтезаво-
д» объединенен мединчастан
отделен заведующих.

4. Перестенко Максим Ива-
новичах — Даьхен тлема нива-
лидий республиканск госпитал
лораш.

5. Скрипникова Раиса Геор-
гиевнах — «Грознефтезаво-
д» объединенен мединчастан
отделен заведующих.

6. Скрыгин Василий Алексан-
дровичах — «Грознефтезаво-
д» объединенен мединчастан ла-
бораторен заведующих.

РСФСР Верховни Совета Пре-
зидиума председатель
М. ТАРАСОВ.
РСФСР Верховни Совета Пре-
зидиума секретарь
И. ЗИМИН.

Москва.
1957 шера 12 сентябрь.

Планл совгl 76 эзар
тонн маьхдаьта

Ашхабад. (ТАСС). Туркме-
ни. Нефтяникша Сийлахь-
докхкача Октябра шовзткьа шу
дизара сийна болх дикагla бу.
Шера йоагlaча планал совгl 90
эзар тонн маьхдаьта дакхка
декхараш тлаьйац пар. Уж
декхараш кхоачаш а деш, 76
эзар тонна маьхдаьта дладен-
на баьнаб уж.

Шоллагla дола маьхдаьта
дакхара методш леладаро
докхкий производствени хь-
оахамаш доахийт.

Сибирски бей оахаш
латт

Красноярск. (ТАСС). Сибир-
ски крае, хланз ухх петлетках
яьх а буьлаш, ши миллион
тектар бей оахаш латт.

Хакесен Ширински района
механизатораш бей оахача
йокхка опыт ийдай. Ухх тлех-
ьарча кьаьш шера укхаша ялат
дладуш дола кхаш 139 эзар
тектар шерденна, пачахал-
хкен длачулуш дола ялат 20-3
дукхагla хиннал района сов-
хозашен, колхозашен соцам
бир кхы а 21 эзар совгl тектар
бей аха, аьнна.

Кагирхой декадник

4-ча августа, сайран болх
йисте баьначул тлехьагla Му-
жечара кагирхой клубе гуде-
лар.

Цу сараьха йийшар пар
кьаьнача инвалидаштал ценош
деша эшаш йола глшлони ма-
териалш кийчяра хьаьхьаь
ВЛКСМ обкома бюрос комсо-
мольски декадниках яь поста-
новлени.

Цу собране баьжараша
ВЛКСМ-а обкома яь постанов-
лени боккхача безама тлаьй-
царна.

Дийнах ценош деша баха
хьажача глшлони материалш
эшаш юрта хилар 9 цла кьаь-
нача инвалидийн, 12 цла дукха
дешал болчар. Цудухьа кагир-
хоя новкьостал де лаьрлар
царна.

Декадника хьалхарча дий-
нах глшлони материалш
хьаьтлакхьара новкьостал дир

Ценош деш болча наха-нов-
кьостал хланза а деш латт.

ТУТАЕВ А. М.

Советски наьха кьаьхегам толамаш

Вай Даьхен предприятиш
шера яржаш латт Сийлахь —
бокхкача Октябра шовзткьа
шу дизара сийна лавца соца-
листически яьх.

Октябра сийна яьх а лавца
«Поско́тинская» (Свердловская
область) яьча шахта горня-
кша иьс бетта планал совгl
хьалхара эшалон аьшка руда
еннай. Яьх лацара гулакхаш
леладу, хланзале а шера руда
дакхара план кхоачашьаьча
кьаьнарча забойщика Мезен-
цевс.

Дикка лоархлмера толамаш
даьхад «Бузовьнефть» (Азер-
байджан) управленен кхоа-
члагla — промыслан коллективо
маьхкадаьта дакхара говза-
лаш лакхьарца цо, дакхка

лаьрхлчул, совгl ца ах ду-
кхагla маьхкадаьта дакххал.
Промыслан болхлша дукха
электроэнергии кхо а яьй, доа-
гоча хланзаш шой мах длаба-
хар аланал 5% лох а даьд.

Докхка кьаьхегам толамаш
даьхар Харьковча турбинаш
ераша. Цар арахийнай керда,
кхоалагla, 100 эзар киловатт
мощность йола турбина. Агре-
гат хьожайял «Приднепровски
тепловой» электростанца цу
турбина конструкци оттача
хана предприятиен инженераша
пайда ийшар кердача техника
говзалех. Аьшк лавладаь яь
конструкци дла а яьх авто-
тенаца влашгилхеттараш отта-
рах, 80 тонн эшаденна агре-
гата дозал.

Советски Союзе урла

ЛЕНИНГРАД. «Скорост» яьча фабрика коллективо, Сийлахь-
бокхкача Октябра 40 шу дизара сийна социалистически дла а оттай, шу
йисте далаьх планал совнах 200 эзар сага буххал кога глрсе араьча
гlaьлаьч. Из гlaьлаьч гlaьлаьч кхоачаш хулаш ба. Август бетта
планал совгl 63 эзар сага буххал кога глрсе араьчийаь. Лоархлм
болаш дола толамаш даьхал планал совгl 1.600 эзар сага юьхал
малаьча наьха кога юьха хланз араьчийаь йолча № 9 цеха коллективо.

Комбайнаш ерий рекордаш

Ростов-на-Дону. (Ший корр.
телеф). Ростовчерча комбайнаш
ераша ухх шера араьч
«РСМ-8» яьча маркан керда
комбайнаш. Из комбайн хуртъя
«Сталинец-6» яьча кьаьнача
комбайнал чloагlaгl нлз болаш
а болх дукхагl беш а. Керда
машини Юмаяр дукхача холо-
нашча чакхдаьлар. Цьаьбак-
да, хlара бетта производстван
темпаш лакхлора. Нагахь сан-
на январ бетта ростельмашова-
цаша «РСМ-8» марка йола 448
комбайн араьхийа яь, июль
бетта пар ара хийшар 3.753
комбайн. Август бетта заводу
хьаьхь 4.000 совгl керда ма-
шини.

Заводе дийнах-бус 160 ма-
шини араьчар йолаш яьх
йоланнай цу темпаща маши-
наш ара хье, ухх шера хьаь-
харча бетташча йоагlачул клез-
пагl ара хьеш хиннараш юа
метта а оттаеш, шера йоагla
план кхоачаш ергъя заводу.

Кьаьста докхкий толамаш
даьхад ростельмашовацаша
август бетта. 16-ча августе
кертерча конвейера глара йоьк-
ххар 175 машини. «175 комбайн
яь» Падвуга хоам, тloа согах
санна, заводу масса йолча ми-
инге чакхдаьлар. «Ростель-
маш» йиллача хана денз цун
исторен чухь ца хиннача тай-
пара машинаш дукха араьча-
ра рекорд яр из.

26 августе н. н. Балкуновски
Белешкен хьалхале лелаеца
оагlон конвейерий коллектива-
ш керда бокхка толам баьк-
ххар: цьан дийнах бус цар
влашгилхетлар 183 кlаоарда
машини.

Иштал дукха кlаоарда ма-
шини влашгилхетларо торо
хийлар комбайнаш ара хьера
керда рекорд яькх.

Сменах кхоь боарам кхоачашбу

«Красный молот» яьча за-
воде хьалхале лелае бокто
йолаш, хьалхале лелаеш я нов.
Оркина доал деш № 12 йола
цех. Цу цеха коллективо ханал
хьалхала кхоачашьий барл
бетта йола программа, хланз
сентябра бетта кхы а дикагla
бу цига болх.

Октябран хьалхара яьх ле-
лаеца деношка хьалхале лела-
раш дукхагla хилар укхаша.
Сменах кьаьннега кхачалца
боарам тlех кхоачашбу элек-
тросварщик новкъ. Переве-
зевс. Цо хьабеш бола болх тlех
дика бу.

Тlехьарча хана кьаьхегамаш
бола пайда лоархлме лакх-
баьб новкъ. Чернозубов керте
латтача монтажники бригадас.
Сменах кхоь боарам кхоачаш-
бу цо. Цунна толамаш доахам
яьх дlаьхш я новкъ. Комкова
бригада. Цеха хьалхале лела-
раштал юкье ба маляраш н. н.
Митрофанов, Гушчин, Сергеев,
жестяни участка мастер новкъ.
Козырев ишта кхыбараш.

М. ЧИФЛИКЯНЦ,
«Красный молот» яьча
завода дежурни
инженер-диспетчер.

Промышлална болх берашта дина совгlат

«Октябрьнефть» цл йолча
промышлална чloагla даьржа
ла электричеством нлзаца
Клоарга болх беш йола насо-
саш лелаеца. Бурув длеттар-
на цар докхка гlо до ремонт
ца еш скважинаш болх беш
йола ха йаьхьа а дукхагla
маьхкадаьта дакхка а. Баьда,
цхьа хьовзам бар цу гулакхаш
каь ремонт е йийзаца насосий
двигателаш Баку кхьаь езар.

Шолжа-Глал тlарча мастер-
скешка цу чloагla чоалханерча
электрооборудованена ремонт
е хаьар, хlаьта царна Баку ре-
монт ярга дукха аьча додар-
7 бlаь тума гартта (дlа-хьа
яьхарга додар ца лаьрхlача а).
Из э мара децарий. Букурч
шой ханнахьа ремонт йисте а
ца йоакхаш, скважинаш болх
ца беш латташ а моттигаш ху-
лар.

— Цу насосашта ремонт ел-
га вай воаш Юмадоре дика

болх ма бар, — аьлар цькя
ший новкьосташча электросле-
дара Владимир Новиковс.
Из могадаь хьаьйшар «Ок-
тябрьнефть» 56-ча участка
электромастерскерча коллекти-
во. Сийлахь-бокхкача Октябра
40 шу дузаца хана бурув длет-
тарна дика кьаьхегам сов-
гlат дала лаьрлар электрикаш
— насосий двигателашта
ремонт еш йола цех хьаьла.

Эшаш йола машинаш дlаот-
таьй, двигателашта эша отта-
халаш нийсьаьй, баккийш
опыт Юмаьй, хlаьта слесар
В. Новиков Харьковчерча элек-
тромаханиски заводе-вахий-
таш, цига электродвигателаш
мишта ю хьаьжа.

Из цлемеца болх дlаолабе-
лар. Двигателаш эггара лоар-
хлмегla даька — статораш —
болх — бергболаш — нийсьаьй
Новиковс. Хланзчул тlехьаьл
двигателаш кхы Баку кхьаь
езаргьаь.

Хьайбай продуктивность ланхьверг йола дика опыт

Рязански областа ветеринар-
ни болхлша пайдане опыт аьй
биологически стимуляторни
новкьосталца — академик
В. П. Филатова яьча тканеви
препараташ продуктивность
а, юртабоахаман хьайбаш а
дукхагl хурдолаш. Дика пай-
да белар цо опыто. Цlека
кlал тканеви препарат ийтагla
цхьаьхарчи, сиргlаши дикагl
дегla йоагlар; 20—28 процент
дулха тlакхетар царна.

СССР-а юрта боахаман Ми-
нистерства Рязански област-
ча ветеринарни специалистий

инициатива кьоабал ийр.
Колхозашкен, совхозашкен
шерагla влашгилхет юртабоа-
хаман хьайбаш хьалхедеш а,
кхоабаш а тканеви препара-
тех пайда эцара производ-
ствени опыташ. Ужжаме йола
опыташ РСФСР-е, Украини,
Белоруссе, Молдави, прибал-
тийски республикаш лелае
оттадаь. Препараташ кий-
чьергьа моттигашка, хlаьта
колхозашкен, совхозашкен ве-
теринарни лечебнишча гlола
дlаьлургьа уж.

(ТАСС).

Францез Кьамий Собранен депутаташ Москве баьхар

5 сентябрь СССР-а Лакхерча
Совета депутатий советско-
французски группас хьехарах
Москве Францен Кьаман соб-
ранен депутаташ баьххаь Гл
Дюссон керте а волаш. Деле-
гашен юкье ба Алико Берта,
Роллан Дюма, Афонс Дени,
Луи Пюи, Бернар Мансо.

Французски кьаьшаша лерхl
Советски Союзе 21 сентябрье
кхачалца хила а, СССР-а Ла-
кхерча Совета депутатий со-
ветско-французски группан
членашча массекаь влашгl-
кетар а, хlаьта мехка гlола
дlа-юа баха а.

(ТАСС).

МОСКВА. Павлика Морозова цлех дола Культуран пlагla вла-
шгилхетар кьаьна болхьешаши Ф. Э. Держински цlехарча «Трех-
горная мануфактура» яьча комбината болхлш.

СУРТА ТlА: 1897-ча шера деиз парте член вола Г. И. Петровский
кьамал деш воал комбината болхлш гулакхерча наьхен берашча.

Б. Третьякова сурт. Фотохроника ТАСС.

СССР тlемах лораяра министра

ПРИКАЗ

9-ча сентябре 1957 ш. № 180 г. Москва
СССР-а Вооруженни низашчара гулакх дара
оттай йола ха яькхка баьнна тlемагулакххой
мукьабовлитарах бокьонца дола тlема
гулакх Юмаде тlабехарахи

Массане а юкьарча тlема де-
караш долаца Законо яьча тай-
пара приказ лу:

1. Советски эскара, Тlема-
форда Флота, доазончарчен
чурчен эскарашчара законо от-
таяь бокьонца долча тlема
гулукхера ха яькхка баьнна сал-
тийн, матросаш, сержанташ,
старшинаш запас глорболш
мукьабалията.

2. Ухх приказа 1-ча пункта
гla белгалбаьха тlема гулакх
даьраш мукьабалиятарах Со-
ветски Эскаре, Тlема-форда

Флоте, доазончарчен чурчен эс-
карашча бокьонца тlема гула-
кх де тlаьхелалба тlаьхьар-
на льгота яьх ха тlехьа як-
хкен бокто йоацаш бола 1938
шера баь гражданаш, хlаьта
тlаьхьарна тlехьа яькхка ха
йисте а яьнна тlаьхьа ха а
йолаш цар ханнара бараш
бокьонца долча тlема гулакхе
а болаш бола гражданаши.

3. Приказ дlаьхалкаде масса
йолча роташча, батареяшча,
эскадрильяшча, кемашча.

СССР Тlемах лораяра министр,
Советски Союзе Маршал,
Г. ЖУКОВ.

Отчетно-харжара собрание

Қарага лавтта Гапур наларга лав-
та эпсар дла а теттаь ара ваьлар.
(Длахододар хургда).

„Тханцига, Наурски совхозе, даха дукхаг1а дувла“

Из дар д1адахача акхан юхье. Гаьнарча Казахстанера йоаг1ача эшелонех цхьаннеца Шолжа-Г1али т1а кхьачар Шамсадов Джабраил дедэл. Царца дукха нохчий а баьхар шой мехка ц1а.

Дог г1оздаьнна, ц1оаг1а г1ад-баха бар Джабраил а цун гар-гарей бовзаша бола нах а, шойш ц1абаьхкача хьалхарча дийнахьа юхаметтаостатяча шойш республикан столицан улицашка а майданашка а г1олла болхаш. Горде хьалдаь дукха башха дика дола ценош дар, майданаш шераг1а яр, масса а оаг1орахьа долхар дук-кхача гаьнаша хоздаь сийна беса дола асфальтни наь-кьаш...

Джабраил а цун новкьо-шашта а хьалхарча дика уй-ла езаьш г1улакх эггар: мала-г1а моттиг хержача бакьхьа я—хьог1 дикаг1а болх бе а ва-ха а йиш хург1олаш?

— Бакьдар аьлча, са—м бе-зам бац лоамашка ваха, — аьнна пучаькхьар ший уйла Джабраил. — Фу сакьхьарам ба културни г1улакх д1а а кьаста вахар. Бераш х1анз докхкий хиннад, цар кердача беса, дукхкача нахача цунах беа. Шоана фу хетт цу-нах, новкьостий?

Кьамалаш а хетараш а дук-кха цар. Цхьабараш Джабраил дукхал бар, цхьабараш цун оаг1орахьа бар.

— Х1ахьий, дика да, лоа-машка г1оргдац вай, — аьлар ларжа б1аргаш а долаш, ло-харча дег1ара волча з1амгича саго Юсупов Шахбулата, — Мицхьа сомадарг1а вай х1а-та?

— Мицхьа? — юкахьаттар Джабраил. Амма, масала, Тиркал дехьа, комсаь лелаеца Наурски совхозе. Хеза йиш шоана из?

— Хеза-м хезай, бакьда к1езига хезай-кх, — аьнна йиш хилар хьалхалхавьнна к1ай мож йола вокка саг. — Бок-кьонца хац тхона из фу моттиг я а, цигаца нах мишта бах а, х1аьта цар вай т1а мишта эцарг1а а.

Шамсадов велакьежар. — Из-м йиьса да. Цхьабакь-да деррига а вай кара-м да: совхозе нах бахитта вай, цар-на шойшта б1аргагургда цига-ра г1улакхаш.

Иштта соам а бир цар. Гуй-ранна Шамсадов Джабраил керте а волаш пхи саг наькьа т1а нийсненача машинаша Тиркал дехьа вахар.

— Ши ди лавкхьар цар цига-ча. Ужак хоза-дика совхоза бокхкача бохамг1а хьежар, дукхкача комсий плантаешка а хилар, мастерске а доахана а, лавсий а г1ишонашка хьежар. Долла х1ама дезаделар царна. Кьаста эзаелар сов-хоза ймерза бартбола коллек-тив. Нохчашка кьамал мел даьчо хьежар уж шойш совхозе баха баха а, кьаьхьаг1а беса комсаь лелаеца дукхкача де-зала юкье баха а. «Лавг1а шортта да тхо долча, болх ко-рабоаг1арг1а, кердача моттиге даха ховша оаха вежараша санна г1о а дергда шоана», — дег1а чур1а йоахар нохчашка совхоза болхшоа.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

— Шиди лавкхьар цар цига-ча. Ужак хоза-дика совхоза бокхкача бохамг1а хьежар, дукхкача комсий плантаешка а хилар, мастерске а доахана а, лавсий а г1ишонашка хьежар. Долла х1ама дезаделар царна. Кьаста эзаелар сов-хоза ймерза бартбола коллек-тив. Нохчашка кьамал мел даьчо хьежар уж шойш совхозе баха баха а, кьаьхьаг1а беса комсаь лелаеца дукхкача де-зала юкье баха а. «Лавг1а шортта да тхо долча, болх ко-рабоаг1арг1а, кердача моттиге даха ховша оаха вежараша санна г1о а дергда шоана», — дег1а чур1а йоахар нохчашка совхоза болхшоа.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

— Шиди лавкхьар цар цига-ча. Ужак хоза-дика совхоза бокхкача бохамг1а хьежар, дукхкача комсий плантаешка а хилар, мастерске а доахана а, лавсий а г1ишонашка хьежар. Долла х1ама дезаделар царна. Кьаста эзаелар сов-хоза ймерза бартбола коллек-тив. Нохчашка кьамал мел даьчо хьежар уж шойш совхозе баха баха а, кьаьхьаг1а беса комсаь лелаеца дукхкача де-зала юкье баха а. «Лавг1а шортта да тхо долча, болх ко-рабоаг1арг1а, кердача моттиге даха ховша оаха вежараша санна г1о а дергда шоана», — дег1а чур1а йоахар нохчашка совхоза болхшоа.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

— Шиди лавкхьар цар цига-ча. Ужак хоза-дика совхоза бокхкача бохамг1а хьежар, дукхкача комсий плантаешка а хилар, мастерске а доахана а, лавсий а г1ишонашка хьежар. Долла х1ама дезаделар царна. Кьаста эзаелар сов-хоза ймерза бартбола коллек-тив. Нохчашка кьамал мел даьчо хьежар уж шойш совхозе баха баха а, кьаьхьаг1а беса комсаь лелаеца дукхкача де-зала юкье баха а. «Лавг1а шортта да тхо долча, болх ко-рабоаг1арг1а, кердача моттиге даха ховша оаха вежараша санна г1о а дергда шоана», — дег1а чур1а йоахар нохчашка совхоза болхшоа.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

Шамсадов Джабраил нов-кьосташа хьалда соам бир: кхы дикаг1а моттиг лаха езац, Наурски районе соцаг1а-вай, аьнна.

Палг1аце кьаьнарча юрташка б1аргаг1уш дашар.

— Ухх тайпара ценош хьал-харча хана де лерх1аш мара дашар, — йоах х1анз нохчашта ценош хьалдар кулгалдеца Шамсадов Джабраил. — Хьа-жа са ц1енга...

Лакха д1ьсаьна Шамсадова ц1а юрта йисте даг1а. Цун ира битсаьна тхов керда шифер т1айилла ба. Кьулбехьен малх-бузехьен докхкий кораш да, х1аьта малхбоален оаг1орахьа хьачувоала ний хург1олча мет-те хоза хьайза карниз а йолаш йокхка парг1ата веранда я.

Х1анзарчоа Юаьхкача бий-дача киришашка г1олла д1а-чудовал тхо кьаь ц1енга латтача ц1ен чу. Докхка да малха сер-далонах д1ьза дола зал, х1аь-та вош ший—нана ц1ан берий ц1ан хург1а. Хоалш да ц1е-ношта т1ехдика топпар хьаька хилар. Пенашка лоаладича санна хетта караши налараш.

— Ц1а дарах боалаш бац са жоара болх, — йоах Шамсадо-ва, — се ц1аг1а чу ваьнна ваьл-ча, ков тоаде хьожарг1а со. Хьайла д1а, ц1ен т1ехьашка, аьхки х1ама кийчу нана-ц1а дергда аз, кхы а д1ахо — отар дергда йоаго х1ама лелае а, кхы боахама еьаш дола х1а-мана лаьх1а а. Коаькье ком-саь а кхьбола сомаш а д1а-бург1а аз.

Оаха хоатт ц1ен даьта мел аьха г1оргда хьа ц1енга аьнна. Джабраил цхьан минутта уй-ла ю.

— Хетаргахьа ялхайтта б1аь-тума, — йоах цо. — Цхьабакь-да коа ег1ола кертерза г1иш-лонаш а, ков тоадар а ларх1 аз цунца.

— Соуда йица дий ла?

— Х1а-а, совхозо итт б1аь-тума ссуда денаид сона.

Шамсадова хьадуьц ц1енотх хьалдеца наха-совхоза админи-страес ду докхка г1о. Царна ц1енотх хьалду материалаш а транспорт а тел, ц1енотх де ховш бола говзан а ухит г1о-на. Масала, х1анз г1ишлоний майданашка болх беш а камен-щикий ц1ьа бригаден плотни-кий ялх бригаде.

— Тхоай кулгалхошта эг1а-ца дахарал совг1, тхо ц1оаг1а раьза да царна, — йоах Ша-мсадова. — Масала, тха партий-ний организацион секретарь во-ла Николай Александрович Це-пин. Из эь аьвалл тхона лоал-лаха ц1а деш, бакьда, хьалха-г1а тха, нохчий, ц1енотх йоахо-жо. — «Са-м, йоах, х1анзарчоа чуваха моттиг я, амма шун шелал т1аьлехь «керта т1а» тхов хила беа». Дика саг ва из!

— Ценошка чу маца вада беаьм ба хьа? — хьаттар оаха Джабраила.

— Каста! — велакьеж из. — Цхьа бутт парг1а хьа аьлча шо юахоаг1а, оаха че еьча нийс-лургда шо.

Октябрь бетта ц1енотшка чу боьла кийчулш ба кхы а нох-чий 45 дезал; х1анз ц1енотх кертерза балхаш деш ба уж.

... Тхо д1аг1адоьх Юсупов Шахбулата ц1а деча метте. Из вар-кх из ларжа б1аргаш доа з1амгича саг, кхо бут хьалха кулгаш д1а а лостада, Шам-садова «Мицхьа соцаг1а-ва?» яхаш кийтар.

— Мишта хетт хьона Шах-булат, ер моттиг, эзий хьона ер?

З1амгича сага б1аргаш сир-дедальар.

— Мишта езац ер! — жоп лу цо. — Гой шоана, миштад аз ду ц1а! Укхза данман вахарг-вола шаша мегиргва. Цул совг1... — шерра велакьежар из. — Цул совг1, са дезала ц1енотш. Ужжамо ц1енотш Нохч-

Мичхьа г1оргда тхо х1анз йишга дахьера!

Юсупова, веранда т1ера ка-дай ю а кхоссаьнна, кулг хьекхар шийна юкхе деш лат-тача ц1енотх оаг1орахьа.

Укхза ц1енотш деш ба са дав — веший кьоангаш — Абуьзит, Баки, Висит, Юнус, Вахид, Дукха бий? Са-м кхы а ба гар-гара нах. Хьайла, хьалда гуш дола ц1а са нейий Газиев Ах-мада да. Х1аьта мел нах ба укхза бовзаш, хьалха со мо Итуммале баьха. Цудухьа тха улийей цхьанех Итуммалниски аьнна ц1а а т1ьг1ай...

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

Оаха хетт Шахбулатага, Ка-захстане кхы бисабий хьа гаргара нах.

Ба, дукхка а. Даь-наьна ве-жарий — йижарий а, даь-ве-ший кьоангаш а, шучий а ба... Оаха массане укхза уйла йий парг1а п1ьсьмош а яздаь, укхза, Наурски совхозе, а уж баха хьалбеха. Бокьоллар аьлча, сенна г1оргда уж лоамашка! Шаьрача моттиге вахар во

ла кулгаш мара х1ама ца эшаш...

Юсупов Шахбулат санна бо-ла цхьаболла индивидуальни г1ишлонхой болх беш бац х1анз. Шойш ц1енотш да баьл-ча г1орглош ба уж производ-стве балха. Цхьабакьда дукхка нохчий малаьнах а кхалнах а ба юрта боахама тайп-тайпар-ча отарлашка болх беш. Ма-сала, болх беш ба электросвар-щик Абдуллаев Вахид, бож-беттархо Матаева Рабу, ком-саь лелаеца бригадир вола Атиев Салман кхьбараш а.

Сихьенна чуэцаь латтача комсий плантаешка тхов кхьайтар безаме хьайиьна йола Исаява Роза.

— Болх мишта лел хьа, Ро-за? — аьнна хьаттар оаха цун-га.

— Массанел дикаг1а—еле-лар Роза. — Бригадиро йоах, аз задани 120 процента коа-чашю. Директоро а могаю со. Бакьда аз куралсонтал ях аьнна ма хеталда шоана. Ак! Ер-м са кердача мот-тигера балха юьхг1а мара яц. Де дезаш дукха г1улакхаш да са-м кхьа кхалнаьха мо. Тха кьона совхоз ший тькьамаш доаржаш мара я...

Розас, дог г1оздаьнна, хьаюьц тхона совхоза перспективаш. Х1анз цун комсий бешамаш 1300 гектара т1а я, амма 1960 шер1а 3500 гектарага кхаччал-ца хург1а. Б1аь тайпара совг1 комсаь хург1а укх пилетках мехка бокхкаг1а болча комсаь лелаеца боахамашка д1аьттарг-йолча совхозе. Бакьда совхоз комсаьшца й1аьхий хинна йец. Укхза кхедеш да дукха пайда луш дола доахан, коара оа-хазараш, буртг1а култураш, овошаш, сомаш.

— Тхачул й1аьхьаг1а йолаш-м хила мег совхозаш, — йоах Розас. — Бакьда сона сайна-м бейнабац ер тайпара дика боа-хам. Х1аьта нах бах укхза дика а културни а.

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

Исаявас аларах тхо хьежар

совхоза кертерза ковбешага а, Розайна «геттара дукха езаца» цун културни — вахара уч-режденешка а.

Массеж шу хьалха совхозе к1езига мара дацар ц1енотш а. Х1анз листача мехий, кьохкий, комсий г1аьнаш а сомий бе-шамашта а юкье г1олла хьа-льуьхк б1арча дикача ц1енотх улиш. Юрта юкье парк я — аьхан сайрешка салолача ка-гирхоша доаха илlesh хоз цига-ра.

Асфальтни никь бода док-кхача хозача ц1енотш. Из я го-роде а наггахьа мара нийс ца луш яр санна йола совхозни клуб. Клуба гаьна доацаш, юкье да берий бешен яслейн безаме ц1енотш. Цигаца бераш-ка хьежаш йолча Юсупова Па-схас хьаьхьох тхога к1айча юьрг1ашца кийдаь з1амгича маьнгеш. Берий бешен, яслеш-кен — душеви ц1енотш а, лорий кабинеташ а, сакьхьарамеца берий ловзарашта лаьх1а ц1е-нош а да. Гуйранна ноаноша дотгешаме кхуьл шойш бераш цу башха дикача ц1енотшка!

Совхозе школа — десятилет-ка а я, катий нах мехжарий комсаь лелаеца Юмашев йола училище а я. Кастта цу мехка ц1а мара йоацача комсаь ле-лаеца училище экзаменаш аьнна совхозни плантаешка д1аг1орг1а б1аь дешархо...

... Дика да таханара совхоза д1а. Кхы а дикаг1а, хозаг1а хург1а цун коаонара д1а.

Цудухьа д1аьхьта безам ба Шамсадов Джабраил, Юсу-пов Шахбулата, Исаява Розай кхьбарий а кхьайкаралца: но-вкьостий, даха дуьла Тиркал дехьа, Наурски районе!

Б. БЕКЕТОВ.

Ханнахьа йисте х1ана баннац болх?

Первомайски района «Лени-на» колхозе ц1енотш а кхьдола Гирсаш хьалдеца бригадирал деш ва Тумгоев Абдул-Вох1ап. Колхоза председатели Горди-енкос Г1адиллар цунна хьа-тий тоаделга. Цу г1улакха МТС-о трактор а еннаяр.

